

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Decizie tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.

SECȚIA A DOUA

DECIZIE

Cererea nr. 52981/20
Nicolae BÎRSAN
versus Republica Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), întrunită la 14 martie 2023 într-un Comitet alcătuit din:

Jovan Ilievski, *Președinte*,
Lorraine Schembri Orland,
Diana Sârcu, *judecători*,

și Dorothee von Arnim, *Grefier adjunct al Secției*,

Având în vedere:

cererea (nr. 52981/20) *versus* Republica Moldova, depusă la Curte în conformitate cu Articolul 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) la 24 noiembrie 2020 de către un cetățean canadian și român, dl Nicolae Bîrsan („reclamantul”), care s-a născut în anul 1969 și locuiește în Timișoara, fiind reprezentat de către dna I. Rădescu, avocat în București;

decizia de a comunica cererea Guvernului Republicii Moldova („Guvernul”), reprezentat de către Agentul său la acel moment, dl O. Rotari;

decizia de a acorda prioritate cererii (Articolul 41 din Regulamentul Curții);

observațiile părților;

notând faptul că Guvernul român nu s-a prevalat de dreptul lor de a interveni în cadrul procedurii, prevăzut la Articolul 36 § 1 din Convenție,

După deliberare, decide următoarele:

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

OBIECTUL CAUZEI

1. Prezenta cauză se refera la pretinsul eșec al autorităților moldovenești de a asista reclamantul în procesul de reunire cu copilul său, după ce ultimul fusese luat din România în Republica Moldova de către mama lui și ținut acolo cu limitarea drepturilor părintești de vizitare.

2. În special, reclamantul și dna B. („mama”) formau un cuplu căsătorit și locuiau în România, iar în anul 2016 au avut un copil. La 7 ianuarie 2017 mama a luat copilul cu ea în Republica Moldova și a refuzat să-l înapoieze.

3. Reclamantul a cerut asistența Ministerului Justiției al României, care la 16 martie 2017 a transmis către autoritățile moldovenești o cerere oficială în baza Convenției de la Haga asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii (în continuare „Convenția de la Haga”), privind returnarea copilului în România și asigurarea contractului dintre reclamant și copilul său, potrivit Articolelor 7 și 21 din acea Convenție.

4. La 5 aprilie 2017 Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului („autoritatea de protecție a copilului”) a informat Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova (autoritatea centrală națională desemnată în baza Convenției de la Haga, „Ministerul”) despre localizarea copilului și că, în urma unei evaluări a situației sale, el aflându-se în grija mamei și dată fiind vârsta lui (unsprezece luni), înapoierea în România nu era considerată a corespunde interesului său superior.

5. În fața instanțelor judecătorești au urmat trei procese paralele: (i) procesul de înapoiere a copilului în baza Convenției de la Haga, (ii) procesul de desfacere a căsătoriei dintre reclamant și dna B., și (iii) procesul de stabilire a domiciliului copilului cu mama. Deși aceste procese erau pendinte, la 2 august 2017 autoritatea de protecție a copilului a stabilit un orar de vizite care-i permitea reclamantului să-și vadă copilul în prezența mamei în anumite zile.

6. La 29 mai 2017 Ministerul a inițiat un proces judiciar, solicitând instanței să decidă în privința întoarcerii copilului în România, în conformitate cu Convenția de la Haga. Ministerul a prezentat instanței evaluarea interesului superior al copilului, efectuată de către autoritatea de protecție a copilului. Reclamantul și dna B. aveau calitatea procesuală de pârâți în acest proces. La 2 noiembrie 2017 Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani a respins cererea de înapoiere a copilului în România, concluzionând că era în interesul lui superior ca el să rămână în Republica Moldova cu mama lui. Reclamantul și Ministerul au contestat această hotărâre. Cu toate acestea, la 5 iunie 2018 Curtea de Apel Chișinău a respins apelurile ca fiind tardive. La 10 iulie 2018 Curtea Supremă de Justiție a respins recursul reclamantului, notând că el eșuase să se conformeze cu termenul-limită de 30 de zile pentru depunerea apelului său împotriva hotărârii instanței de fond.

7. La 27 februarie 2017 dna B. a inițiat un proces judiciar împotriva reclamantului, solicitând desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copilului în Republica Moldova. Ulterior, procesul a fost disjuns. La 5 iunie 2018 Judecătoria Chișinău, sediul Centru a desfăcut căsătoria; această hotărâre a fost ulterior menținută și a devenit irevocabilă.

8. În cadrul procesului disjuns referitor la stabilirea domiciliului copilului în Republica Moldova, la 23 februarie 2018 reclamantul a solicitat aplicarea unei măsuri de asigurare destinate să ofere un program de vizite diferit, argumentând că programul stabilit la 2 august 2017 nu era convenabil și suficient. La 26 februarie 2018 Judecătoria Chișinău, sediul Centru a respins cererea reclamantului, observând că drepturile părintești de vizitare nu formau obiectul procesului și că decizia oficială privind drepturile de vizită, adoptată la 2 august 2017 (a se vedea paragraful 5 de mai sus) putea fi contestată separat în instanță. La 3 mai 2018 Curtea de Apel Chișinău a menținut această hotărâre.

9. La 12 martie 2019 Judecătoria Chișinău, sediul Centru a admis acțiunea dnei B. și a stabilit domiciliul copilului cu ea în Republica Moldova; în continuare, instanța a obligat reclamantul să plătească pensie de întreținere a copilului. La 25 martie 2020 Curtea Supremă de Justiție a menținut în mod irevocabil decizia instanței de apel, care a redus cuantumul pensiei, însă a lăsat neschimbată partea din hotărâre care se referea la domiciliul copilului.

APRECIEREA CURȚII

10. Reclamantul s-a plâns în baza Articolului 8 din Convenție, în legătură cu eșecul autorităților moldovenești de a-l asista în procesul de reunire a sa cu copilul lui la scurt timp după ce ultimul fusese dus din România în Republica Moldova de către mamă și ținut acolo, și de a asigura drepturile sale părintești de vizitare.

11. Guvernul a susținut că reclamantul nu invocase aceste plângeri în esență în fața instanțelor naționale și, astfel, nu epuizase remediile naționale. În special, reclamantul eșuase să conteste în termen hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 2 noiembrie 2017, care refuzase înapoierea copilului în România în baza Convenției de la Haga. Referitor la drepturile de vizită, Guvernul a notat că reclamantul niciodată nu contestase sau solicitase ajustarea programului de vizite aprobat de către autoritatea de protecție a copilului la 2 august 2017, deși această posibilitate îi fusese și i-a rămas în continuare disponibilă lui. Cererea reclamantului privind ajustarea acelui program sub forma unor măsuri de asigurare în cadrul procesului privind desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copilului era incorectă din punct de vedere procesual.

12. Reclamantul a susținut că era obligația Ministerului să conteste hotărârea din 2 noiembrie 2017 și a prezentat corespondența dintre Ministerul Justiției din România și Ministerul din Republica Moldova la acest subiect.

Reclamantul nu a comentat posibilitatea solicitării unei ajustări a programului de vizite din 2 august 2017, dar a considerat că cererea sa privind aplicarea măsurilor de asigurare era o cale corectă. El a mai prezentat corespondența dintre Ministerul Justiției din România și Ministerul din Republica Moldova referitoare la drepturile de vizită în baza Articolului 21 din Convenția de la Haga.

13. Principiile generale referitoare la epuizarea remediilor interne și principiul subsidiarității au fost rezumate în cauza *Vučković și alții v. Serbia* ((obiecții preliminare) [MC], nr. 17153/11 și altele 29, §§ 69-77, 25 martie 2014). Curtea evidențiază, în special, că principiul subsidiarității este unul dintre principiile fundamentale pe care se bazează sistemul Convenției. Pentru a respecta principiul subsidiarității, reclamanții sunt obligați să folosească remediile eficiente la nivel național (a se vedea, printre alte autorități, *Vučković și alții*, citată mai sus, § 69).

14. În prezenta cauză, reclamantul, într-adevăr, a eșuat să conteste, în cadrul termenului-limită prevăzut de lege, hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 2 noiembrie 2017, care refuzase înapoierea copilului în România în baza Convenției de la Haga (a se vedea paragraful 6 de mai sus). Dată fiind calitatea sa de pârât în cadrul acelui proces, reclamantul ar fi putut depune personal un apel împotriva acelei hotărâri, ceea ce a făcut, însă în afara termenului-limită legal. Acest fapt nu este afectat de dreptul separat al Ministerului de a contesta și de eșecul lor ulterior de a depune un apel în cadrul termenului-limită aplicabil.

15. În privința drepturilor de vizită, reclamantul cunoștea cu certitudine despre programul de vizite aprobat de către autoritatea de protecție a copilului la 2 august 2017 (a se vedea paragraful 5 de mai sus). De asemenea, Curtea notează corespondența dintre Ministerul moldovean și Ministerul Justiției al României, în perioada iulie-septembrie 2020, referitoare la programul de vizite stabilit la 2 august 2017 în calitate de măsură destinată să asigure drepturile de vizită ale reclamantului în conformitate cu Articolul 21 din Convenția de la Haga. Deși reclamantul a fost nemulțumit de acest aranjament, el a eșuat să solicite ajustarea lui, prin a depune o cerere relevantă la autoritatea de protecție a copilului și, în final, la o instanță judecătorească, potrivit art. 64 alin. (2) din Codul familiei. Această cale a fost și îi rămâne deschisă până în prezent. Reclamantul nu a explicat de ce acest remediu ar fi fost inadecvat sau ineficient în cazul său. În același timp, cererea sa de asigurare a acțiunii în cadrul unui alt proces a fost ineficientă pentru a atinge acest scop.

16. În lipsa unui proces național care să abordeze în substanță drepturile sale părintești de vizită, referitor fie la stabilirea vizitelor propriu-zise (zilele și durata vizitelor), fie la respectarea lor de către mamă, continuarea examinării acestei plângeri ar fi contrară caracterului subsidiar al mecanismului Convenției.

DECIZIA BÎRSAN v. REPUBLICA MOLDOVA

17. Prin urmare, această cerere trebuie respinsă în baza Articolului 35 §§ 1 și 4 din Convenție, din motivul neepuizării remediilor naționale.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Declară cererea inadmisibilă.

Redactată în limba engleză și notificată în scris la 6 aprilie 2023.

Dorothee von Arnim
Grefier adjunct

Jovan Ilievski
Președinte